

DOMAČIN.

DOMAČIN izhaja vsako soboto popoldne, če je ta dan praznik, dan poprej ob istem času. — Naročnina za Ljubljano z dostavljanjem na dom: celoletno 3 K, polletno 1 K 50 v, četrtletno 75 v; po pošti: celoletno 4 K, polletno 2 K, četrtletno 1 K. — Uredništvo je na Miklošičevi cesti št. 16 v I. nadstr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu DOMAČINA. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. — Inserati (oglasi): Trikrat razdeljena petič vrsta 24 v, cela stran 60 K. — Pri večkratnem oglašanju znaten popust. — Upravništvo je na Miklošičevi cesti št. 16 v pritličju.

Štev. 15.

V Ljubljani, dne 21. junija 1913.

Leto I.

Cenjenim naročnikom

in prejemalcem lista „Domačina“, naznanjano, da je priložena danes položnica (ček), s katero naj tisti, ki naročnine **še niso vposlali**, isto **takoj** dopošljejo, kajti naročnina se mora vedno v naprej plačati.

 Koliko naročnina znaša, stoji na prvi strani lista. Naročnina je tako malenkostna, da si lahko vsakdo drži ta list, ki prinaša za kmeta važne stvari, ter se z nikako politiko ne peča.

Razširjajte povsod „Domačina“.

Upravništvo.

Svečanost ob petindvajsetletnici „Društva za zgradbo delavskih stanovanj v Ljubljani“.

Po vsej pravici imenujemo Kranjsko hranilnico največjo dobrotnico naše kranjske dežele, zakaj ona pospešuje vse človekoljubne in občekoristne naprave v mestu in na deželi, ona je vedno izpodbujala k ustanovitvi novih naprav in jih tudi sama oživitvorila. Tu sem prištevamo tudi ustanovitev „Društva za zgradbo cenih in zdravih delavskih stanovanj“, najvažnejše naprave na socialnem polju.

V trajen spomin na navzočnost našega cesarja na Kranjskem leta 1883. je sklenila Kranjska hranilnica na svojem občnem zboru dne 29. maja 1884. leta darovati za zgradbo cenih in zdravih delavskih stanovanj znaten znesek 50.000 goldinarjev = 100.000 K. V izvršitev tega sklepa se je ustanovilo društvo. Društvo, kojemu je bila z ustanovnim darilom Kranjske hranilnice dana možnost, da izpolni glavni pogoj, je kupilo za zgradbo mnogih delavskih stanovanj dovolj

Podlistek.

Tragična desetletnica.

(Ob jubileju kraljevega umora v Belgradu dne 11. junija 1903.)

Prišla je noč od 10. do 11. junija ali po gregorijanskem koledarju od 28. na 29. maj. V belgrajski gostilni, ki nosi ime velikega srbskega reda, „Pri belem orlu“, je bilo tisto noč mnogo življenja. Navdušeni govori o svobodi so se slišali, sablje so se bliskale v zraku in enoglasno je odmevalo: Smrt izdajalcu Aleksandru I. To je bila predigra velike zaloigre, ki je še isto noč dosegla svoj višek in konec.

Polnočna ura se bliža. 26 izbranih se dvigne. Navduševani od vzklikov ostalih se odpravijo ti, da izvrše obsodbo zarotniškega tribunala. Njih pot pelje v stari konak. Ostali pa se razidejo po vojašnicah, da uredijo zadnje predpriprave. Kot previdni strategji so zarotniki postavili na vseh štirih cestah, ki vodijo v konak, infanterijske bataljone. Pred ruskim poslanštvom stojita dve bateriji topničarjev. Zarotniki se bližajo malim vratom konaka. Vrata so odprta, kajti službujoči častnik pripada zarotnikom. Na dvorišču nalete na stražnika, zvestega, preprostega moža. Zarotniki ga napadejo. Nekdo ga potegne v stran, da ga pregovori. Preden pa more osupnjeni odgovoriti,

mu krogla iz samokresa prebije glavo. To je bil signal za napad. Zarotniki planejo k notranjim vratom, ki bi morala biti po dogovoru odprta. Zarotnik polkovnik Naumović pa se je bil vsled omtljive pijače, ki so mu jo ponudili kralju zvesti oficirji, opijanil. To je plačal s svojim življenjem. V tem je ugasnila električna luč. Po temi so se podili zarotniki, ne da bi mogli najti kraljevo spalnico. V tem je prinesel neki stotnik sveče. Z dinamitom so nato razstrelili vrata. Zadaj na hodniku stoji vojak: straža pred kraljevo spalnico. „Imam strog ukaz...“ Revež ni dokončal stavka, kajti njegova kri je že obrizgnila stene.

Kralj in kraljica sta se prebudila. Iz različnih predznamenij sta slutila, kaj vse to pomenja. Zarotniki so se ustavili pri vratih. Pri pogledu na prazni postelji se zasliši krik: Saj tu ni nikogar! Kralj Aleksander in Draga sta stala nepremično v nočnih oblekah pri oknih. Skoro bi bila kraljeva dvojica rešena, kajti zarotniki so že divjali naprej.

V tem je bila vsa belgrajska garnizija v upor. Ko je masa izvedela, da kralja še niso našli, je pričela besneti. Pričeli so v palači razbijati vse, kar so dosegli. Po pripovedi nekega zarotnika je izgledalo v konaku kakor na krompirjevi njivi, če jo razrijejo divji prešiči. Kralj in kraljica sta medtem zbežala

obsežno zemljišče ob Dunajski državni cesti za takozvanim „Bežigradom“, nasproti sedanji topničarski vojašnici. Na tem zemljišču je sedaj deset dokaj velikih stanovanjskih hiš, v katerih prijaznih in zdravih stanovanjih prebiva 81 delavskih družin s 400 osebami. Skoraj polovica najemnikov pa si je že pridobila v pravih zajamčeno pravico do brezplačne porabe stanovanja za vse svoje življenje. To dovolj jasno govori o blagodejnem delovanju tega društva.

Gradnja prvih dveh delavskih hiš je bila spomladi leta 1888. končana in s tem je bil preteklo nedeljo društvu dan povod, da proslavi petindvajsetletnico svojega obstoja. Ob krasnem vremenu se je to slavo razvilo v ljudsko veselico v pravem pomenu besede. Delavska naselbina za Bežigradom se je slavnostno okinčala s cveticami, z zastavami in s slavloloki. Na slavnostnem prostoru je bilo vse pripravljeno za veselo ljudsko slavnost, pri kateri so bili najemniki in njih rodbine pogoščeni. Oddelek vojaške godbe pa je neumorno sviral poskočnice, tako da so bili vsi udeleženci dobre volje.

Povabilu na to slavnost so se odzvali tile gospodje: župnik Hugolin Sattner, deželni poslanec dr. Ferdinand Eger, predsednik Kranjske hranilnice Otomar Bamberg, podpredsednik Henrik Maurer, kurator Anton Luckmann, ravnatelj Kranjske hranilnice dr. Ant. pl. Schoeppel, ravnatelj Artur Mahr in še mnogo drugih dostojanstvenikov. Gospod deželni predsednik baron Schwarz in gospod župan dr. Ivan Tavčar sta svojo odsotnost pismeno opravičila in društvu v presrčnih besedah čestitala k svečanosti.

Vsi so se podali na slavnostni prostor, kjer je društveni predsednik podpolkovnik Karel Kastl plem. Traunstaft povzel besedo k slavnostnemu govoru, v katerem je orisal pomen slavnosti in blagotvorno delovanje društva, se nato hvaležno spominjal ustanovi-

teljev društva, zlasti prvega načelnika rajnega Jožefa Luckmanna in končno prosil predsednika Kranjske hranilnice gospoda Otomara Bamberga in nje člane, da bi društvo tudi z naprej dobrotno podpirali, da bo tako mogoče nadaljnje delovanje v zmislu ustanoviteljev v blagor in prid delavstva in v čast društva, ki ne pozna nobenega strankarstva in zasleduje edinole dobrobit svojih hišnih najemnikov. Govornik je končal s „Slava“ klici na cesarja, katerim se je občinstvo navdušeno odzvalo, medtem pa je godba zasvirala cesarsko himno.

V istem zmislu je nato govoril v slovenskem jeziku podpredsednik gospod tovarnar Peter Kosler. Poudarjal je zlasti, da spada gotovo med največje skrbi, ki jih ima delavstvo, skrb za stanovanje. To čutijo posebno delavci v mestu. Majhna in vlažna stanovanja brez zdravega zraka in svetlobe so njihova stanovališča po večurnem trudapolnem delu. Da se izboljšajo te razmere v prid ubogemu delavstvu, se je ustanovilo pred 25 leti društvo za gradnjo delavskih hiš. Skoro nemogoče bi bilo premagati vse ovire in doseči popoln uspeh, ako bi ne bila te izvršitve omogočila slavna Kranjska hranilnica, ki je v teku let darovala nad 140 tisoč kron v ta plemeniti namen. Nato se je v svojem govoru spominjal onih mož, ki so s plemenitim namenom, požrtvovalnostjo in nesebičnostjo omogočili izvršiti to človekoljubno napravo in se končno zahvalil sedanjemu načelniku gospodu Karelju pl. Kastlu za njegov nesebični trud in ljubeznivost v imenu vseh članov in najemnikov. V imenu najemnikov se je gosp. Weinberger najtopleje zahvalil vsem dobrotnikom.

Po slavnostnih govorih so si gostje ogledali zračna stanovanja in vsi so pohvalili njih praktično ureditev, vzorni red in snažnost.

Nato se je razvila ljudska veselica. Na slavnostnem prostoru se je začelo živahno življenje ob godbi,

v loggiju, ki jo tvorijo dvojna okna. Zunaj so razpostavili topove. Kraljica je v upu, da sta kralj in ona rešena, odprla okno s klicem: Sem k nam. Še živimo! Pa niti polk, ki je nosil njeno ime, ni ostal zvest. Divji smeh pobesnele množice je bil edin odgovor. V divjem neredu so planili zarotniki zopet v sobo. Kralj je čepel na tleh, kraljica pa je stala ponosno vzravnan, pol gola pred njim v blesteči lepoti, kakor da ga hoče s svojim telesom braniti. Prve vrste zarotnikov postanejo. V tem pa ustrelj eden izmed najmlajših iz zadnjih vrst. V hipu se je zbudil pogum ostalih in kralj in kraljica sta padla, zadeta od nestetih strelcev. Kraljevo truplo so vrgli skozi okno in množica je planila nanj.

Tako se je končala drama zadnjih Obrenovičev, dejanje, ki bo ostalo kljub frazam o rešitvi domovine iz tiranskih rok in ženskega suženjstva, sramotno poglavje zgodovine srbske.

Klotilda.

Slučajno sem prelistaval koledar in našel 3. junija podčrtano ime Klotilda. Spomin mi je zašel nazaj, ne vem koliko let, ko se je doigrala kratka dogodbica, slučajni dogodek, ki pa hrani, vsaj zame, toliko melanholičnega hrepenenja, da bi šel do konca sveta, da jo še enkrat vidim tisto drobno, srčkano Klotildo s sanjavomodrimi očmi, svetloblondnimi lasmi in neko melanholično potezo okrog ozkih ust.

Na belgrajskem kolodvoru me je pričakovala prijateljica Fanika v družbi z elegantno mlado damo, ki je vodila s sabo malega presrčnega fantka.

Po pozdravu s Faniko sva se pogledala z damo. Začutil sem v prvem hipu vtis, ki ga je napravila name. Tiho brez besed sem stal, skoro četrt minute, tudi ona je uprla nepremični pogled v me. Živahna Fanika ni opazila tega in z običajno lahkoto predstavila: Moja prijateljica, gospa Klotilda. Tako sva se spoznala in tekom par dni ožje seznanila.

Ko sem ob svojem slovesu obžaloval, da jo ne bom tako kmalu več videl, mi je dejala, da namerava itak tekom meseca priti v Trst, da se odpelje preko morja k svojemu soprogu.

Ne glede na njene razmere, mi je ostala globoko v spominu in tudi iz njenih par pisem veje duh iskrene prijaznosti dveh duševno popolnoma skladnih ljudij, katerih pozno seznanjenje je le prazna forma že dolgo sanjane instinktivne harmonije.

Z neko vznemirjenostjo sem bral njeno pismo, da pride 22. maja 19... v Trst, da se odpelje z velikim transatlantskim parnikom.

Kri mi je poganjala v glavo vest, da jo bom zopet videl, ali misel, da je Klotilda omožena in da jo na poti k možu zadnjikrat vidim, me je delala tako nesigurnega in neodločnega, da sem prepustil način svojega občevanja s Klotildo popolnoma slučaju in razpoloženju.

petju in plesu, ki se ga je zlasti mladina pridno udeleževala.

Končno naj še omenimo, da je izmed najemnikov 86 odstotkov slovenske narodnosti, gotovo dokaz, da deli Kranjska hranilnica svoje dobrrote vsem prebivalcem dežele, ne oziraje se na njihovo strankarstvo in narodnost.

Iz seje deželnega odbora kranjskega dne 14. junija 1913.

Deželni glavar dr. Šusteršič poroča, da je deželni odbornik dr. Karel Triller odložil svoje mesto v deželnem odboru in da je vsled tega skušal dr. Trillerja pripraviti, da bi preklical svoj odstop, kar se mu pa ni posrečilo. S toplimi izrazi priznanja poudarja deželni glavar, da je dr. Karel Triller opravljal svoj deželnoodborniški posel ves čas svojega poslovanja v deželnem odboru nad vse vestno in marljivo, da je pri vsi objektivnosti, s katero se je odlikoval, znal vsekdar do skrajnosti varovati in zastopati opozicionalno stališče narodno-napredne stranke, pri tem pa s svojimi sposobnostmi ter vztrajnim delom služil deželi v korist, za kar mu izreka zahvalo ter predlaga, da se ta njegova izjava zabeleži v sejni zapisnik. Z odobravanjem vseh članov deželnega odbora soglasno sprejeto.

Nato predstavi deželni glavar deželnemu odboru naslednika dr. Trillerja, deželnega poslanca dr. Fr. Novaka, ki je vstopil kot njegov namestnik v deželni odbor.

Za provizornega strokovnega učitelja na kmetijski šoli na Grmu se imenuje Franc Malasek, za suplenta pa Ladislav Golmajer.

Zastopnikom deželnega odbora v upravnem svetu dolenskih železnic se ukaže, da z vso vnemo podpirajo v upravnem svetu prošnjo krajevnih činiteljev za napravo postaje v Žlebiču.

Pozno popoldne je dospel vlak na južni kolodvor. Pričakoval sem Klotilde in njenih dveh otrok. Nekoliko razburjena se mi je zdela ob pozdravu in tudi jaz sem slabo fingiral svojo mirnost. Prijel sem malo Klotildico za roko, dočim je ona vodila Angjela, spremeljavalka je šla za nami.

Ker je parnik odhajal že drugi dan, sva napravila kratek načrt. Najprej sva v hotelu zanjo najela dve sobi, uredila potrebno pri paroplovni agenciji in prosti čas sklenila porabiti za izprehod proti Miramaru.

Težko srčno čustvo, ki naju je obvladovalo spočetka, se je počasi umikalo tisti srčni zaupnosti, ki se občuti tedaj, kadar se nahajamo v družbi nezavestno ljubljenega bitja.

Samotna pot ob morju zunaj mesta je bila zelo priprava za razgovor. Solnce je z zadnjimi žarki zlatilo griče na zahodu in od morja je vel gorak veter. Ribiške barkete so se zibale po gladini, ki je izgledala kakor sestavljena iz temnih in rdečih točk, ko je odsevalo solnce ob malih valčkih. Tam spodaj na levi pa je bilo odeto mesto v rdečkastosivo meglo.

Midva sva šla v pogovor zatopljenega dalje. Klotilda mi je pravila svojo zgodovino. Njen brat je kapitan na veliki trgovski ladji, ona pa žena bančnega uradnika, ki je dobil sijajno službo v južni Ameriki. Z neprikrito žalostjo je govorila o disharmoniji v družini. Konvencijsko možitve jo je vrgla v roke neljubljenega moža, ki je umoril vse tiste lepe misli in sanje mlade žene o bodočnosti.

Vsled regulacije Save se je talna voda pri Sneberjih in Zadobrovi ponizala, vsled česar so usahnili vodnjaki in trpe tudi travniki. Sklene se, da se potem stavbnega urada izdela načrt in proračun za namakanje travnikov iz struge Save.

Za pouk v poslovanju posredovalnih uradov se sklene izdati poučno knjigo z zgledi.

Pritožba Frana Matjana in tovarišev proti sklepu občinskega odbora v Št. Vidu nad Ljubljano radi nakupa župnišča se zavrne.

Sklene se z okrožnico naročiti županstvu, da opozore vsa društva na to, da plesna veselica s tem še ni dovoljena, ako se je okrajnemu glavarstvu predložil spored, ampak da je treba za godbo in ples dovolitve od županstva.

Županstva naj se primerno opozore na sedanje, malo ugodne, brezupne posledice izseljevanja v Egipt, oziroma Ameriko. Ker potniki Rafaelovi družbi kar splošno naznanijo, da gredo v Ameriko, ne da bi natančno označili kraj, se potem županstev potniki pozivljajo, da naj naznanijo Rafaelovi družbi natančni cilj svoje vožnje.

Rešijo se razne prošnje in oddajo se ustanove proslcem za zdravljenje v morskem kopališču v Gradežu.

Vodovod v Mostah bo stal 92.000 K. Dežela prispeva 30 odstotkov, država se prosi za dovoljenje, da se sme takoj pričeti z delom, preden je rešena prošnja za državni prispevek.

Dela za zgradbo korekture deželne ceste Ivančna gorica-Muljava se oddajo na podlagi oferta po dogovoru s stavbnim uradom Prvi kranjski podjetniški družbi za dva odstotka popusta od proračunane vsote, t. j. za 39.221 K 33 v.

Stroški za osuševanje barja in regulacijo Ljubljane se utegnejo prekoračiti za 1.900.000 K. Sklene se naprositi lastnika zaježilne naprave, glavni močvirski odbor, oziroma komisijo za osuševanje barja,

Njeno pripovedovanje je izzvenelo s tako tragično resignacijo, da nisem mogel več zatajevati vsled obzirnosti prikritega sočutja. Prijel sem jo za roko, ki je vibrirala v vidnem ganutju. „Klotilda, ti moja ubožica, ah, zaslužila bi pač lepše življenje. In vedno je tako, da pride človek, ki te ima tako srčno rad...“

Končal nisem. V vidni zadregi me je prekinila. Ni pa mi izmaknila roke, ki sem jo pritisnil na svoje ustnice.

„Vrniva se, Milan!“ Prvikrat me je nazvala tako. Obrnila sva se proti mestu. Pogovor je utihnil. Šla sva tiho prvikrat roko v roki. Zmračilo se je. Zarja nad grički je ugašala in prašna megla nad mestom je žarela v medli belkasti svetlobi. V velikanskem polkrogu so se ob obrežju vžigale svetiljke na parnikih in jadernicah, zasidranih ob obrežju. Tam prav na koncu pa je od časa do časa zasijal oster žarek iz visokega svetilnika.

Meni je bilo tako čudno. V sto besedah bi Klotilda izdal to kar sem čutil do nje in kar me je pritezalo k nji z mogočno silo. Misel na to pa, da sva zadnjikrat skupaj, da jo bo že jutri odvedel parnik tako daleč od mene, me je mučila nepopisno. Najfantastičnejše želje so se mi porajale, zadržal bi jo v Trstu, ne pustil bi je v Ameriko, ali končno sem vedno začutil neizvedljivost svojega naklepa.

Ona je šla s sklonjeno glavo poleg mene. Le težak vzdih je prekinil tišino, katere se nisem upal motiti.

(Dalje prih.)

da dovoli deželi izključno souporabo zaježilne naprave za deželno elektrarno proti temu, da sklene dežela zakon, po katerem bo dežela prispevala k prekoračenju proračuna za osuševanje barja v isti meri kakor k prvotnemu proračunu. V zmislu § 8. zakona z dne 15. maja 1872. leta, št. 16, se namreč lastnika zaježilne naprave ne more prisiliti k dovoljenju souporabe te zaježilne naprave.

Ker delavska zavarovalnica zoper nezgode v Trstu dobiva na leto čez četrto milijona doneskov iz Kranjskega, ne da bi en vinar na Kranjskem naložila, se sklene zavarovalnici v tem oziru ponovno pisati in vlado na ta način gospodarstva pri tej zavarovalnici opozoriti.

Samostojnemu konjerejskemu odseku c. kr. kmetijske družbe se dovoli deželni prispevek pod pogojem, da povabi k svojim prireditvam tudi zastopnike deželnega odbora.

Dogodki na Balkanu.

Spor med Bolgari in Srbi.

Spor med balkanskimi zavezniki, zlasti pa med Srbi in Bolgari se je pretekli teden tako poostiril, da so skoraj vsak dan pričakovali, da izbruhne med zavezniki ljuta vojna. Obe armadi sta si že stali v orožju nasproti in vsak dan se je poročalo o spopadih med zavezniškimi četami v Makedoniji. Nameravani sestane ministrskih predsednikov se vsled nepremostljivih nasprotstev ni mogel vršiti.

V tem kritičnem položaju pa je prišla od ruskega carja brzotjavka na kralja Petra in carja Ferdinanda, v kateri opominja ruski car oba vladarja na nju zavezniško dolžnost in izjavlja, da hoče v tem sporu prevzeti razsodbo, kar je tudi v pogodbi določeno. Srbija je takoj odgovorila, da sprejme razsodbo ruskega carja in obenem tudi zahtevala delno demobilizacijo obeh držav in je glede demobilizacije tudi izročila Bolgarski tozadevni predlog. Bolgarska pa je baje v svojem odgovoru na srbski predlog o delni demobilizaciji zahtevala, naj se vpostavi nad spornim in nespornim ozemljem bolgarsko-srbski kondominij, dokler se konflikt ne razreši, nadalje je zahtevala bolgarska vlada tudi, da se prizna pogodba iz leta 1912. Glede bolgarsko-grškega konflikta stoji bolgarska vlada na stališču, da se mora rešiti samostojno in ločeno od spora s Srbijo. Nadalje zahteva Bolgarska od končne uredbe obstoječih spornih vprašanj kondominij nad južno Makedonijo in nad ozemljem ob izlivu reke Vardar. Če zahteva tudi kondominij nad Solunom, ni znano.

Po zadnjih došlih poročilih pa se je vsled neodjenljivega stališča Srbije spor tako poostiril, da je na mirno razrešitev tega kočljivega vprašanja komaj misliti. Bolgarija bo baje na poziv Sazanova na ministrske predsednike odgovorila v tem zmislu, da je sestanek mogoč še le tedaj, če se prej izvrši demobilizacija. Kakor vse kaže, se bo ta spor le težko mirnim potem razrešil.

Politični pregled.

Umor velikega vezirja Mahmud Šefket paše v Carigradu.

Kakor smo že poročali, je bil turški veliki vezir Mahmud Šefket paša v Carigradu ustreljen. O zavratnem umoru poročajo sledeče podrobnosti:

Veliki vezir in vojni minister Mahmud Šefket paša se je peljal 11. t. m. dopoldne v svojem avtomobilu na Porto. Ko se je peljal z Bajadoc trga na Tramwaycesto, je moral ustaviti avtomobil, ker so tam popravljali cesto. V tem momentu so neznani individui oddali več strelav proti avtomobilu. Veliki vezir, ki je bil ranjen, se je odpeljal v vojno ministrstvo, kjer je pol ure na to izdihnil. Njegov adjutant Ibrahim paša, ki je bil tudi zadet, je tudi umrl.

Atentat ni v Carigradu nikogar presenetil. Že več dni so bili prepričani, da je Mahmud Šefket paša zapadel smrti. Velikega vezirja so od več strani svarili, vsled česar je pomnožil svojo gardo. Vendar pa ga to ni moglo rešiti smrti.

Umorjeni veliki vezir Mahmud Šefket paša je bil rodом Arabec in star 52 let. Obiskoval je vojno akademijo Idadije in dovršil svojo vojaško izobrazbo v Nemčiji. Govoril je arabsko, turško, francosko in nemško. L. 1908. je bil guverner na Kosovu, kjer je z železno pestjo udušil albansko vstajo. Leta 1909. je stal na čelu mladoturške revolucije, katerega leta je kot poveljnik mesta Soluna prikorakal v Carigrad, da je prisilil sultana Abdul Hamida k odstopu in s tem pripomogel mladoturški stranki do popolne zmage.

Vzrok napadu je vsekakor političen in ga je iskati v hudem nasprotju, ki vlada med Staroturki in Mladoturki.

Morilec Topal Tevfik in njegovi tovariši so bili od nasprotnikov rajnega velikega vezirja najeti. Topal Tevfik je Albanec, rodом s Kosovega polja. Po izvršenem umoru so morilci zapustili Štambul in zbežali v neko hišo v Peri ter se tam obupno branili proti vojaštvu. Baje so bile z morilci v zvezi odlične osebe, proti katerim so se uvedle stroge preiskave. Do sedaj je bilo aretiranih nad 400 oseb, med temi mnogo častnikov. Aretacije se nadaljujejo.

Petindvajsetletnica vladanja nemškega cesarja Viljema II.

Nemški cesar Viljem je praznoval 16. t. m. petindvajsetletnico svojega vladanja. Po vsem cesarstvu se je slovesno praznoval cesarjev jubilej. Mesto se je odelo v slavnostno obleko, v vseh tovarnah je mirovalo delo, vse prodajalne, obrtolišča, šole in uradi so bila ta dan zaprti. Po različnih cerkvah so se pele zahvalne službe božje. Naš cesar je izdal na vso armado dnevno povelje, v katerem se spominja jubileja 25letnega vladanja zvestega zaveznika nemškega cesarja Viljema II. O slavnosti se poročajo sledeče podrobnosti. Dopoldne je sprejel cesar s cesarico čestitke princev in princezinj ter dvora. Nato je sprejela cesarska dvojica čestitke državega ministrstva z državnim kancelarjem na čelu, zveznega sveta, predsedstva državnega zbora, gosposke in poslanske zbornice, poslanike in diplomatične zastopnike in še več drugih. Nato je sprejel cesar velikega admirala princa Henrika pruskega na čelu deputacije častniškega zbora in uradnikov mornarice, ki mu je v imenu marnarice podarila srebrnega orla za prapor cesarjeve jahte Hohenzollern. Po 12. uri je šel cesar, spremljan od svojih šestih sinov in svojega zeta, peš v Zeughaus, kjer ga je pozdravila častna stotnija 2. gardnega polka, pri čemur je oddala ena baterija 1. gardnega topničarskega polka 101 strel. Cesar Viljem je dal prebrati armadno povelje cesarja Franca Josipa. Cesar je sprejel nato v posebni avdijenci Carnegija, ki mu

je čestital in kateremu je cesar odgovoril da upa, da bo minulo še 25 let v miru. Cesar je podelil povodom te slavnosti več odlikovanj, prejel pa je tudi več daril, ki reprezentirajo ogromne vsote, skupno več milijonov mark. Dobil je nebroj čestitk tudi iz inozemstva, za katere se je posebno zahvalil.

Princ Said Halim paša.

Za začasnega naslednika umorjenega velikega vezirja Mahmud Šefket paše je imenoval turški sultan z lastnoročnim pismom dosedanjega zunanega ministra princa Said Halim pašo. On je iz egiptovske vla-

Princ Said Halim paša, začasni turški veliki vezir.

darske rodbine, koje člani stopijo čestokrat v službo padišaha. Princ Said Halim paša je zaupnik mladoturške stranke. Bil je prej generalni tajnik odbora za edinost in napredek in je poseben prijatelj Enver beja.

Daljni polet zrakoplovca Brindenjonca iz Pariza v Varšavo.

Velepomemben in važen polet z zrakoplovom se je te dni posrečil znanemu francoskemu zrakoplovcu Brindejonec des Moulinais. Zgodaj zjutraj ob 5. uri 15 minut se je dvignil s svojim letalnim strojem na letališču blizu Pariza v zrak, je nato pristal na letališču Wanne pri Gelsenkirchnu na Nemškem in takoj zopet odplul dalje v Berlin, kamor je ob 12. uri 4 minute došel, ne da bi se mu pripetila kaka nezgoda. Polet je bil zelo težaven, ker je razsajala huda nevihta. Po triurnem odmoru je svoj polet zopet nadaljeval in je prišel v Varšavo ob 7. uri 15 minut zvečer, kjer je pristal na letališču Moskotow. Polet do Berlina je trajal ne popolnoma 7 ur. Daljava med Parizom in Varšavo znaša čez 750 kilometrov.

Intronizacija nadškofa dr. Pifflla na Dunaju.

Novo imenovani dunajski cerkveni poglavar je te dni z vsemi slavnostmi, ki so ob takih prilikah običajne, prevzel svojo težavno službo. Pri intronizaciji je predvsem učinkoval slavnostni izprevod, katerega se je udeležilo mnogo cerkvenih in posvetnih dostojanstvenikov, akademično izobražene mladine in ljudstva. Znano je, da je bil dr. Piffll prej prošt klosterneuburškega samostana v bližini Dunaja. Porodil se je dne 15. oktobra 1864 in prišel leta 1883. kot samostanski novinec v klosterneuburški samostan korarjev. Pozneje je deloval tudi kot učitelj na katoliških učiliščih. Kot prelat in prošt samostana je dr. Piffll imel obilo priložnosti, pokazati svoje visoke zmožnosti. Naša slika kaže novega vladiko dr. Pifflla v slavnostnem sprevodu.

Parnik „Imperator“ prvokrat v Ameriko.

Velikanski parnik „Imperator“ je te dni iz Cuxhavena na Nemškem prvokrat odplul v Newyork. Na morju je bil strašen vihar, ki pa velikanski ladji ne more škodovati. „Imperator“ je bil v vseh delih prenapoljen z izseljenci. Kljub slabemu vremenu je imel „Imperator“ mirno in ugodno vožnjo, gugal se ni skoraj nič, tako da izmed potnikov ni noben zbolel na morski bolezn. Nove naprave tega velikanskega parnika so skrajno praktične. Zlasti so občudovali potniki plavalisce na krovu. Mnogo potnikov se gre med vožnjo kopat v to plavalisce na krovu. Med potjo je parnik vzel na krov se veliko število angleških potnikov, ki so se hoteli s to velikansko ladjo peljati v Newyork.

Tedenske novice.

(Imenovanja.) Justični minister je imenoval okrajnega sodnika K. Cotmana v Ljubljani za dež. sodnega svetnika v Ljubljani in avskultanta Stanislava Jenčiča za sodnika v Ložu; nadalje je premestil sodnika Ant. Avseca v Ložu na Brdo in Antona Lajovica z Brda v Kranj. Sodnik Fran Pernuš je imenovan za okr. sodnika in sodnega predstojnika na Vrhniki. — Orožniški stražmojster v Radovljici gosp. Anton Planinšek je imenovan za kancelista pri politični upravi na Kranjskem. — Suplent na drž. obrtni šoli v Ljubljani gosp. Ivan Knaflič, je imenovan za učitelja v 9. razredu na tem zavodu.

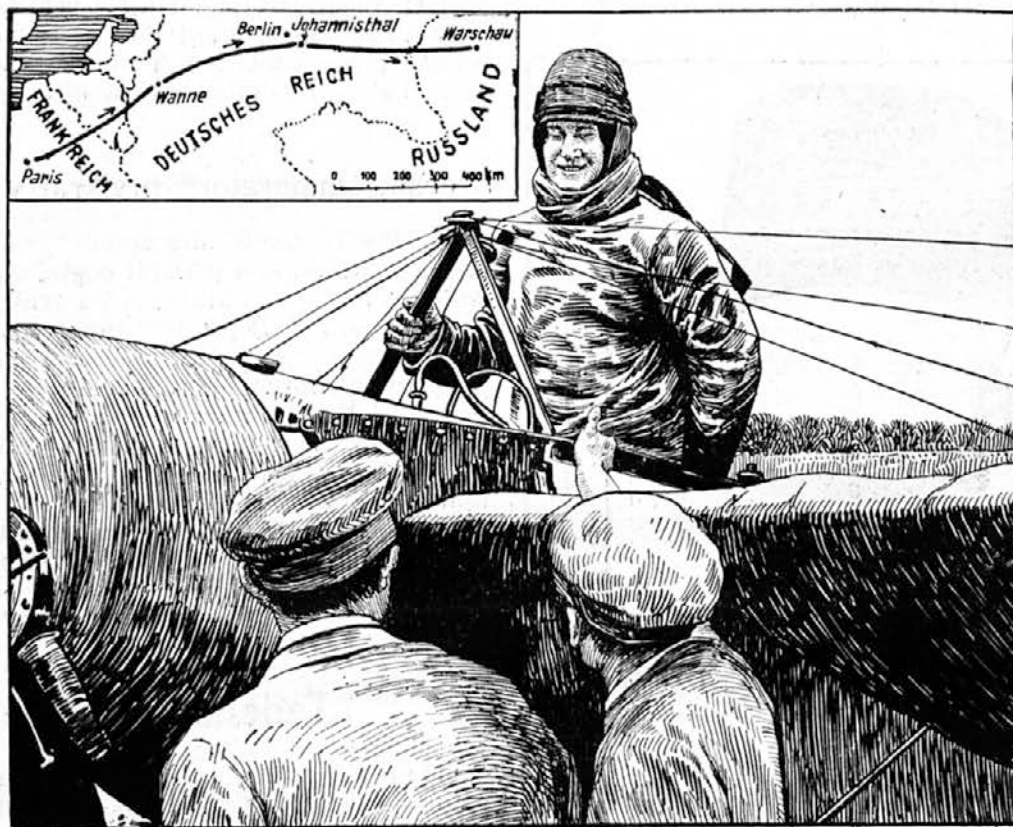
(Srebrni zaslužni križec) je podelil cesar pazniku deželnosodne jetnišnice v Ljubljani gosp. Avgustu Potokarju.

(Iz ljudskošolske službe.) Namesto obolele učiteljice Ant. Rottove je imenovana za suplentinja na ljudski šoli v št. Petru pri Ljubljani suplentinja Marija Bizjakova, namesto obolelega učitelja Ludovika Ivnikarja v Spodnji Šiški pa suplentinja Ana Košča.

(Razdelitev referatov v kranjskem deželnem odboru) od 16. junija 1913 dalje. Deželni glavar dr. Ivan Šusteršič: vse personalije, umetništvo, gospodinske šole in gospodinske tečaje, ustanove. — Deželni odbornik gosp. Anton grof Barbo: železnice; deželna kultura, in sicer: vinarstvo, ribarstvo, gozdarstvo, sadjarstvo, živinozdravništvo, kmetijska družba, podkovska šola, šola na Grmu, posestvo

na Robežu; obramba poljščine; stanovske stvari; prisilna delavnica; oskrba za zanemarjeno mladino v deželni prisilni delavnici; pospeševanje tujkega prometa. — Deželni odbornik gosp. dr. Evg. Lampe: deželne finance; živinoreja; zboljšanje hlevov; mlekarstvo; sirarstvo; deželna banka; ceste; melioracije in vodovodij; izkoriščanje vodnih sil za električne naprave; združništvo, agrarne operacije. — Deželni odbornik gosp. dr. Vladislav Pegan: občinske stvari; gasilnostražni zaklad; stavbinske stvari; pritožbe v cestnih zadevah izvzemši administrativno tehnične zadeve; deželnozborske zadeve; lovske zadeve; deželna

poslopja; rekurze zoper odmero davščine od vrednostnega prirastka. — Deželni odbornik gosp. dr. Fr. Novak: vojaške zadeve; pripraga: deželni muzej; bera; statistika, deželni teritorij; odgon; konsignacije in računi oskrbnih stroškov za izvenkranjske bolnice. — Deželni odbornik gosp. dr. Ivan Zajec: šolstvo; trgovska šola; deželni dobrodetni zavodi in javne bolnice izvzemši konsignacij in oskrbne stroške za izvenkranjske bolnice; odpis bolniških oskrbnih stroškov, zdravstvo; obrt; visokošolske podpore; oskrba za zanemarjeno mladino v Salezijanskem zavodu; ubožno zadeve in deželno gledališče.

Z letalnim strojem iz Pariza v Varšavo na Ruskem: Francoski zrakoplovec Brindenjone v Johannisthalu pri Berolinu, preden poleti v Varšavo. Na levi zgoraj: Pregledni zemljevid daljave, ki jo je preletel.

Parnik odpluje iz Cuxhavena. Prva vožnja velikanskega parnika „Imperator“ v Ameriko.

Intronizacija kneza in nadškofa dr. Piffa na Dunaju.

(Konec šolskega leta.) Naučno ministrstvo je odredilo, da se letos zaključi šolsko leto na srednjih šolah, dekliških licejih in učiteljskih dne 5. julija in se ta dan razdele izpričevala.

(Umrli) je v sredo jutraj v Ljubljani po kratki in hudi bolezi profesor na ljubljanski realni gospod Milan Pajk v 37. letu starosti. Bil je vzoren učitelj, ves vnet za svoj poklic in poln presrčne ljubezni do mladine, svoj prosti čas pa je posvečal znanstvenemu delu. Tiho je bilo njegovo življenje; živel je šoli in znanosti. Spadal je med najvestnejše in najmarljivejše zgodovinarje in zlasti je deloval kot konservator c. kr. centralne komisije za varstvo spomenikov in v Muzejskem društvu. In ta zlata duša, ta zgled učitelja, so-proga in očeta, ki ga je vsakdo od srca rad imel, kdor ga je poznal, je moral tako mlad v smrt. Še pred malo dnevi je bil čil in zdrav, poln veselja za delo, a na izletu s svojimi dijaki si je nakopal bolezen, ki ga je neverjetno hitro umorila. Blag mu spomin!

(V deželni odbor) je vstopil začasno namesto odstopivšega dosedanjega deželnega odbornika dr. Trillerja njegov namestnik dr. Fran Novak, ki bo strankam v deželnem odboru na razpolago vsako soboto od 11. do 12. ure.

(Alfonz grof Auersperg †.) Dne 11. junija t. l. je umrl v Ljubljani v 72. letu svoje starosti linijski morn. poročnik v p. g. Alfonz grof Auersperg. Grof Auersperg je bil imetelj vojne medalje in več drugih častnih odlikovanj. Udeležil se je vojen v letih 1853., 1864. in 1866. in je živel od leta 1874. v pokoju. Pogreb se je vršil ob obilni udeležbi naslednjega dne ob 5. uri popoldne. N. v m. p.!

(Gremij trgovcev v Ljubljani) opozarja svoje člane na §§ 4. in 5. ministrskega ukaza z dne 17. julija 1906, drž. zak. št. 142, ki se glasita tako: § 4. Barvanje živil (živeža in použitnih reči), ki so določena za prodajo, z neškodljivimi barvami in prodajanje z neškodljivimi barvami barvanih živil je dovoljeno, ako se niso barvala z namenom, da bi se zakrila slabejša kakovost živila (§ 13. zakona z dne 16. januarja 1896. l., drž. zak. št. 89 iz l. 1897.) in ako ne veljajo določila naslednjih odstavkov. Barva-

nje živil, ki so določena za prodajo in prodajanje barvanih živil je prepovedano, ako je barva v stanju zakriti, da je živilo pokvarjeno ali da je zdravju škodljivo. Barvanje mesa in mesenin, ki so določene za prodajo, prodajanje barvanega mesa in barvanih mesenin ter obrtniško porabljanje barvanih naravnih ovojev klobas (želodcev, čreves) je brezpogojno prepovedano. Porabljanje umetnih, z neškodljivimi barvami barvanih ovojev klobas za trpežne klobase ne spada pod to prepoved. § 5. Obrtniško prodajanje barvane kave brez izrečnega oznamenila „barvano“ je prepovedano.

(Oddaja lova v zakup.) Lov krajevne občine Boh. Bistrica se bo potem javne dražbe oddal v zakup za dobo od 1. julija 1913 do 30. junija 1918 dne 25. junija t. l. ob 9. uri popoldne pri c. kr. okrajnem glavarstvu v Radovljici, kjer so v navadnih uradnih urah zakupni in dražbeni pogoji na vpogled.

(Pasjkontumacija.) V občinah Stara Loka in Škofja Loka je odredilo okrajno glavarstvo do preklica pasijo kontumacijo, ker se je pojavila v neki vasi škofjeloškega okraja steklina.

(Tat) je obiskal pretečeni teden ključavničarja Sokliča v Kranju, in sicer med večerjo. Priplazil se je v delavnico, kjer se je preoblekel v boljšo suknjo, ter zamenjal svoj klobuk in tudi nekaj druge obleke pobral, ter vrgel skozi okno. — Ker so ga domači opazili, odnesel je samo pete in zgornjo zamenjano suknjo, drugega pa ni imel časa več pobirati.

(Požarna Bledu.) V sredo popoldne ob 3. je izbruhnil na Bledu v Stopfovi hiši požar. Zgorela je hiša in gospodarsko poslopje. Gospodar je že dva dni odsoten. Vnela se je tudi sosednja Jozlova hiša ter tudi deloma zgorela. Požarna bramba je pravčasno lokalizirala požar, da se ni razširil naprej, akoravno se nahajata oba prej omenjena objekta sredi drugih poslopij. Oba posestnika sta sicer zavarovana, toda ne zadostno visoko.

(Požar na planini.) Na kamniški Veliki planini je izbruhnil pred približno 14 dnevi v neki zasebni planinski koči ogenj, ki je vpepelil kočo in še šest v bližini se nahajajočih svislj.

(Vloma na Blokah.) Dne 14. t. m. so neznani zločinci vlomili pri trgovcu Ivanu Modicu in ukradli iz zaprte miznice 80 K. Te tatvine sta sumljiva dva čedno oblečena moška v starosti od 25 do 30 let, ki sta se klatila okrog Blok.

Razne stvari po svetu.

(Na potu k ministru.) 45letni Alija Šubarič iz Podžepja, okraj Rogatica v Bosni, ni svoj čas nič drugega napravil, kakor da je „jednega ubil“. Prisodili so mu za to 17 let ječe. Ko je ječo presedel, se je vrnil domov, a nikakor se ni mogel več z delom sprijazniti, ker se ga je med tem časom že odvadil. Če ga je že leta in leta „minister“ preživljal, tako si je mislil, potem mora pač „minister“ tudi v bodoče zanj skrbeti. Podviže se Alija in se napoti v narodni noši in s fesom na glavi peš k „ministru“ na Dunaj. Pretekli petek je prišel po dolgem potovanju v Ljubljano in jo takoj krenil na policijo ter prosil denarja za pot k ministru na Dunaj. Gospodje so se ga takoj usmili, mu napisali nekaj na papir in ga poslali na magistrat, da se tam predstavi. Alija se je zelo začudil, ko so mu na magistratu povedali, da je dobil odgonski list. Alija ni šel peš k ministru na Dunaj, marveč z železnico v Podžepje.

(Umorjeni milijonar.) Iz Petrograda poročajo, da so našli tam umorjenega večkratnega milijonarja Čadeva Kahana. Preiskava je dognala, da je imel Čadev Kahan pred katastrofo hud boj z dvema napadnikoma. Bil je ves pokrit z ranami. V bolnišnici se je posrečilo zdravnikom, da so ga spravili še enkrat k zavesti, toda izpregovoril je samo besede: „Izročite knezu Viasenski-Galicinu“, nato je izgubil zopet zavest in v par minutah umrl. Čadev je občeval vedno v najvišjih krogih, bil je zelo vplivna oseba in izredno podjeten špekulant.

(Cesar Franc Jožef in sedem inštitutk.) Sedem mladih Avstrijank, gojenke penzionata „Beau rivage“ v Latour de Peilz, je oslavo rojstveni dan cesarja s čokolado, smetano in godbo. Ena od njih si je izmislila, da bi napisala čestitko cesarju. In kmalu so se domenile. Ena je napisala čestitko in koncem pisma so vse prosile cesarja, naj pošlje vsaki izmed njih fotografijo s svojim lastnoročnim podpisom. Pismo so odposlale ter težko čakale, kaj se zgodi. Čez par dni je prišel v penzionat avstrijski konzul povprašat po omenjenih gojenkah ter si jih dal predstaviti. Slišal je samo hvalo in tudi zunanost gojenk je morala napraviti na konzula kar najboljši vtisk, kajti čez teden je bilo poslanih v penzionat sedem cesarjevih kabinetnih slik z njegovim lastnoročnim podpisom.

(Umor profesorja v šoli.) Na učiteljsku v Lvovu je ustrelil 11. t. m. v šolski sobi 18letni dijak Elija Dzegala svojega profesorja dr. Karla Gutkowskega. Po predavanju o poljskem jeziku v tretjem razredu učiteljska se je vrnil Dzegala v razred, kot bi bil nekaj pozabil. Stopil je pri tem za profesorja, potegnul revolver in ustrelil profesorja v glavo. Profesor Gutkowski je padel na obraz. Na na tleh ležečega profesorja je ustrelil Dzegala še štirikrat. Trije od teh strelcov, ki so bili, kakor prvi strel, vsi smrtonosni, so zadeli profesorja v glavo. Profesorja Gutkowskega so prenesli v konferenčno sobo, kjer je v par minutah, ne da bi se zavedel, umrl. Dzegala je priznal, da je

umoril profesorja zaradi tega, ker ga je baje brez vzroka preganjal in ga slabo klasificiral. Dzegalo so izročili sodišču.

(Napad na železnični vlak.) Žrtev zločinaškega naklepa je postal strojevodja železničnega vlaka, ki vozi med postajama Belfort in Hevicourt. Drhal apačev je nameravala napasti luksuz-vlak Berlin-Riviera, ki je s 1. majem nehal voziti, pa je v voznem redu še vedno označen, in potnike oropati. Nakupili so kamenja in drevesnih hlodov na tir. Neki tovorni vlak je skočil s tira. Vagoni so se prekucnili drug na drugega. Strojvodja je obležal na mestu mrtev, nekaj oseb pa je bilo le neznatno poškodovanih.

(Strašna nesreča na cestni železnici) se je zgodila, kakor poročajo iz Bruselja, pred nekaj dnevi v Verviersu. Na strmi cesti je odpovedala zavornica električnega voza, ki je z vso brzino po strmini navzdol hiteč, končno zavozil v neko izložbeno okno. Sedem oseb, ki so bile v vozu, je bilo smrtonovarno, več drugih bolj ali manj težko ranjenih.

Kmetijstvo in gospodarstvo.

(Kako se pridelava seme štajerske detelje.) Za pridelovanje tega semena se ne sme uporabiti premočno rastoče deteljišče, ampak deteljišče s sicer krepko, pa ne preveč košato deteljo. Izkušnje so pokazale, da ni prva košnja primerna za pridelovanje semena. Cvetje prve košnje je sicer ravno tako popolnoma razvito kakor ono druge košnje, ali vendar se uporaba prve ne priporoča, ker obrodi prva košnja premalo semena. Vzrok temu tiči prav gotovo v pomankljivem oploju cvetja. O času cvetenja prve deteljne košnje ni namreč takega mrčesa veliko, ki pripomaga k oplojevanju cvetja, nasprotno pa je ob času, ko cvete druga košnja, t. j. avgusta meseca, vse polno čmrljev, čebel in drugega takega mrčesa, ki pospešuje oploj cvetja. Sicer vpliva tudi vreme, o času ko deteljišče cvete, na oploj. Če n. pr. dežuje, se cvetje ne oplodi tako dobro kakor o lepem vremenu. Požanje naj se druga košnja, kakor hitro so vse glavice porjavle in počrnele. Požeta detelja naj se poveže na rahlo v snopiče in obesi v kozolec ali pa naj se natakne na piramide (ostrgače), da se do dobra posuši. Omlati se seme navadno šele pozimi. Na površini enega hektarja se pridelava 340 do 600 kg deteljne semena in hektoliter semena tehta 70 do 80 kg. Deteljna stebila, ki ostanejo po mlatvi, se dajo uporabiti še za krmo, sicer nimajo posebne vrednosti, ali vendar so boljša od slabo spravljenega sena.

(Pazite, ko kupujete žveplo za trtle!) Nastopil je oni čas, ko kupuje vinogradnik žvepleno moko, ki se rabi kot sredstvo zoper trtno plesen ali oidium. Vsak kdor žvepleno moko kupuje, gotovo še ne ve, da se mora tudi pri nakupovanju žvepla za žvepljanje trt gledati na drobnost in čistost. Tujih snovi se ne sme namreč nahajati v žvepleni moki nad en odstotek, a še večjega pomena je pa drobnost te moke. Kalikor fineje in kolikor čistejša je žveplo, tolikor dražje je. Prav drobno zmleto žveplo nima le večje pokončevalne moči, ampak če se takšno uporablja, se ga uporabi za enako število trt manj nego bolj debelo zmletega; z uporabo fine žveplene moke se torej denar le prihrani, zato toplo priporočamo, da ne kupujete slabe žveplene moke z namenom, da bi kak vinar privarčilo. Kdor kupuje žveplo poceni, ne prištedi prav nič, pač pa zameta denar.